

Quo Vadis?

Af

Speciallæge i almen medicin Frank Thor Jørgensen, Ambulatoriet i Turesensgade, København E-mail: frankthorjoergensen@dadlnet.dk

I dag mener jeg, at det er på tide atter at reflektere over spørgsmålet. Jeg falder for fristelsen til i nutidens sprogbrug at skærpe tonen, generalisere spørgsmålet og udbryde »Hvor fanden er vi på vej hen?«

Det er på tide at reflektere over, hvad vi egentlig ønsker for os selv som mennesker. Det er sjældent noget, vi beskæftiger os med bevidst. Måske bilder vi os ind, at spørgsmålet er for stort til det enkelte menneske. Det ser i hvert fald ud til, at vi har overladt ansvaret for at forsøge at besvare det til politikere, filosoffer, forfattere, multinationale virksomheder og etiske komiteer.

Et eller andet sted må vores inderste ønsker afspejle sig. Mange kan godt formulere nogle mere eller mindre vage ønsker og mål. Men hvordan får vi øje på, hvad vi reelt gør med vores liv/samfund?

Det afspejles i, hvad der driver os, hvordan vi prioriterer, og hvordan vi opfører os. Sagt på en anden måde: Der, hvor vi er i dag, viser os, hvor vi er på vej hen.

Det er ikke altid (sjældent) der, vi ønsker at være, men på en eller anden måde ender vi der alligevel.

For at nå derhen, hvor vi egentligt ønsker at være, er det nødvendigt at begynde at tænke på en anden måde, frigjort fra den tvangsstyrede tænkning, der praktiseres i dag.

Virkeligheden er en dynamisk størrelse, og jeg har tit oplevet

det beskæmmende, eksempelvis ved videnskabelige konferencer og symposier, at blive præsenteret for obsolete »sandheder« ofte blot få årtier gamle. Formålet med præsentationen er som regel at more sig over, hvor naive de lærde dog var dengang, og hvor meget klogere vi i almindelighed og forelæseren i særdeleshed er blevet siden. Hos mig har det den effekt, at jeg nærmer mig min viden med tiltagende ydmyghed, vel vidende at meget af den er obsolet i morgen, og at hele auditorier vil more sig over den skråsikkerhed, vi lægger for dagen i dag.

Virkeligheden er, som tidligere skrevet, dynamisk, og historisk set er der sket adskillige paradigmeskift. Hvorfor bilder vi os som mennesker altid ind, at den virkelighed, der er nu, er den sidste og ultimative; hvorfor gør vi ikke plads til andre virkeligheder? Som jeg ser det, er det da hamrende uvidenskabeligt, med historien in mente, totalt at fornægte forestillinger om mulige virkeligheder, som endnu ikke er blevet dagligdag.

Vi håner og latterliggør præsteskabet, som behandlede de mennesker, der engang påstod, at jorden var rund, som kættere. Vi ser tilsyneladende ikke parallellen til den nye tids meningsdannere, som kategorisk fornægter alt, hvad der kan få prædiketet alternativt. På mange måder forståeligt nok, også fra den såkaldt alternative verden siver der meget vrøvl, men det er da ikke begrundelse for totalt at benægte, at der er mulige sandheder der.

Mammondyrkelse

I dag er vi gået over i den anden grøft og har sat hele vores lid til et af præsteskaberne i Mammondyrkelsen: videnskabsmændene. Derfor kan jeg blandt andet i min avis læse, at nu er det, vist nok snart, inden for mulighedens grænser at fremstille en tablet, der fritager mig for at motionere

og alligevel få styrket mine muskler.

Jeg har ikke undersøgt, hvor lødig oplysningen er; det er sådan set også lige meget. Bare tanken er, oplever jeg, et af utallige groteske eksempler på, at vi tillægger vores eget ansvar og egne handlinger så lille en betydning. På en eller anden måde har vi også fået bildt os ind, at de evidente forskelle fra en eller anden normaltilstand, som vi er blevet så gode til at identificere, er årsag til uhensigtsmæssige tilstande (sygdomme) og ikke en følge af uhensigtsmæssig adfærd.

Denne fejlslutning har blandt andet den effekt, at jeg som menneske føler mig magtesløs i forhold til sygdom og andre ubehageligheder. De deraf følgende reaktioner på denne magtesløshed har forskelligt udtryk og intensitet, og jeg er sikker på, at dette forhold er medvirkende årsag til mange af de intermenneskelige stridigheder, som også i dag er så udbredte. I hvert fald er det vanskeligt at finde mening med livet i en tilværelse, hvor vores humør og velbefindende er noget som uddeles i et lotteri.

»Too bad ... du har trukket en betydelig ubalance i serotonin-systemet ... du er nu klinisk deprimeret ... muligvis kan du med lægens hjælp hos medicinalindustrien købe dig til en bedring. Desværre har du sideløbende trukket et fedmegen, så du er sgu dårligt stillet; vi har endnu til gode at kunne sælge dig en effektiv og bivirkningsfri slankepille«.

Valgte vi en model, hvor uhensigtsmæssige tilstande er en følge af uhensigtsmæssig adfærd, ville det se noget anderledes ud. Her er jeg tvunget til at bevidstgøre mig om, at ansvaret er mit eget; det er noget, der på sigt styrker selvværdet, og her kan jeg, sammen med den viden, som (læge)videnskaben har blotlagt, bruge min sunde fornuft/metafysikken til at guide mig i den adfærdsændring, der er nødvendig, for at opnå det, jeg ønsker.

En anden væsentlig effekt af fejlslutningen er, at Mammon jubler, for nu er der god næring til alle mulige og umulige industrier, der med mere eller mindre rene motiver forsøger at bilde os ind, at de kan diske op med løsningen på lige de problemer, vi trækkes med.

Reelt er det illusioner, der bliver solgt; det er vi slet, slet ikke i tvivl om; der er jo så mange naive og godtroende tåber ... altså når det gælder alle de andre. Vores eget brug af, hvad det end måtte være, er baseret på det reneste og sagligste beslutningsgrundlag.

De økonomiske spilleregler styrer

Vores tankegang er materialistisk og underlagt nogle lovmæssigheder, som vi tilsyneladende opfatter som grundlæggende og ufravigelige. Vi glemmer, at vi selv har skabt de lovmæssigheder, og at det også er i vores magt at ændre dem, altså er lovmæssighederne kun forestillede. Det er for mig at se utroligt og ubegribeligt, at det er os mennesker, der skal tilpasse os de økonomiske spilleregler og ikke omvendt. Hvis spillets regler har den konsekvens, at op mod halvdelen af spillerne, i lange perioder, er dømt syge eller overflødige, og de øvrige spillere »stresser rundt« for at nå det hele, må vi da lave dem om.

Se blot på, hvordan vi som samfund, behandler vores ældre. Den sunde fornuft fortæller (de fleste af) os, at det er uværdigt og urimeligt, at mange ældre er ensomme og overladt til sig selv, blandt andet når det drejer sig om madlavning, rengøring og andre praktiske gøremål. Mammon fortæller os dog, at vi ikke har råd til at diske op med de ydelser, der skal til, menneskeligt og materielt.

Er det så, fordi vi lever i et fattigt samfund, hvor der ikke er de nødvendige menneskelige og materielle ressourcer? Nej, paradoksalt nok lever vi i en del af verden, hvor vi nærmest er

ved at drukne i materielle »goder«, og hvor vi betaler mennesker for »ikke at lave noget«, enten på grund af det mærkelige begreb »arbejdsløshed« eller sygdom. Grunden til, at vi ikke løser det oplagte problem, er, at vi er så fundamentalistiske i vores tro på, at Mammon og kun Mammon udstikker retningslinjerne for, hvordan vi indretter os. Det indebærer blandt andet, at alt, hvad der ikke skaber direkte økonomisk vækst, specielt omsorg og vedligeholdelse, nedprioriteres. Denne nedprioritering, er jeg overbevist om, er en væsentlig medvirkende årsag til den øgede sygdomsbyrde, vi oplever i dag.

Jeg kan sagtens forestille mig en alternativ virkelighed, hvor en opgave som den ovennævnte tilnærmes på følgende vis: Vi har masser af mennesker, der kan løse den opgave; det drejer sig om gøremål, som de fleste af os i hvert fald burde have lært at udføre (almindeligt hushold og hygiejne), dvs. vi behøver ikke at bruge tid og energi på en forkromet uddannelse. Vi har materielt overflod. Lad os finde en måde at fordele disse værdier på, så vi kan distancere os fra den uværdige situation, vi har bragt os i.

Hvordan det rent praktisk skal udføres, har jeg nok et bud på, men det falder uden for mit ærinde her. En ting er vis, det kan sagtens lade sig gøre på de foreliggende betingelser. Men, vel at mærke kun hvis vi fralægger os Mammons tvangsstyrende åg.

Dermed være ikke sagt, at Mammon totalt skal forsages; der er da skabt megen dejlighed i den guds ånd. Det, vi bliver nødt til at forsage, er den fundamentalistiske tro på, at alt, hvad vi gør, er underlagt den guds retningslinjer. Ellers er jeg bange for, at svaret på spørgsmålet Quo vadis? er ragnarok med hvad det så end indebærer af ubehageligheder.

Lad os nedbryde vores tvangsstyrede tankegang

Heldigvis har jeg i tidens løb tilegnet mig en grundlæggende positiv indfaldsvinkel til livet, så jeg håber på, at du, kære læser, også er i stand til at nedbryde den del af din tankegang, der er tvangsstyret ... tør du lade være?

BLAD NUMMER:

7/2009